

Становище

От: доц. д-р Мария Тодорова Марикина, УНСС, гр.София, Научна специалност „Политическа икономия“, професионално направление 3.8 Икономика

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, професионално направление 3.8 Икономика.

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд, съгласно Заповед №138/ 25.01.2021 на Ректора на ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ проф. д-р Борислав Юруков , гр. Благоевград.

Автор на дисертационния труд: Gerrit Martinus Jan TERMEER

Тема на дисертационния труд: „THE POTENTIAL AND STRATEGIC IMPORTANCE OF EXPANDING THE AUTOMOTIVE PRODUCTION FOR BULGARIA’S ECONOMIC DEVELOPMENT: THE IMPACT ON THE TRADE BALANCE“

I. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд на Gerrit Martinus Jan TERMEER за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ се състои от увод, шест глави със заключение, използвана литература и приложения. Той включва 210 страници текст, 8 фигури, 26 графики и 24 таблици.

Намирам, че **темата** на дисертацията е интересна и сполучливо избрана. Докторанът е обосновал много добре причината и изходната база за изследването, а от тук и за **значимостта на темата и нейната актуалност**. Ясно е открил проблемите, които се заема да реши, а в българската наука в такъв контекст на изложение те са недостатъчно разработени. В същото време тази проблематика е комплексна и сложна, и за разработването ѝ са необходими добра теоретична подготовка, високи аналитични способности и опит в извършването на научни изследвания. **Обектът** на дисертационния труд – анализа на потенциала и стратегическото значение на разширяването на Българското автомобилно производство за икономическото развитие на България и въздействието върху търговския баланс и **предметът** – специално изследване на „Автомобили“ и „Частии“ на пазара през периода 1995-2017 г. и сравняване на българските показатели в това поле с тези на Словакия, Румъния, Полша и Германия, са актуални и уместно избрани в контекста на липсата на единно проучване в научната литература. Спазено е утвърденото изискване за дисертационен труд: точно и ясно са определени изследователските **хипотези**. В края на изследването е даден отговор по тях, кои се доказват изцяло или частично. Прецизно са представени основните изследователски подходи и **методи**, включващи информационно осигуряване, анализ и синтез, индукция и дедукция, сравнителен анализ, дескриптивен анализ и оригинални иконометрични методи, допринасящи за доказване на хипотезите и изпълнение на изследователските намерения на докторанта. **Структурата** на

дисертацията е логически изградена и е подчинена на цялостното разработване на изследователския проблем, на постигането на **целта**: Да се докаже, че „ако България иска да расте по-нататък, да увеличава износа си и да намалява търговския дефицит, да подобрява качеството и възнаграждението на работната сила и да се придобият средствата за по-нататъшно финансиране в икономическото развитие, то не може лесно да си позволи да се въздържа от по-голяма роля в производството и износа на „Автомобили“ и „Части“. Текстът е обогатен и сполучливо онагледен с таблици, фигури и графики, които способстват за по-лесното му възприемане и вникване в същността на изследването.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

В **глава първа** Gerrit Martinus Jan TERMEER е направил успешен опит да изгради теоретичния фундамент за провеждане на изследването, като е поставил концептуалните основи за анализа, дефинирани са основните понятия по изследваната проблематика, осмислени са критично базови и съвременни теории и модели за икономическото развитие.

Във **втора глава** се залага методологията на изследването. Селектират се спомагателните теории, обяснява се Теорията на Хаусман и др., критично се оценяват ограниченията в нея, обосновава се избора в изследването на индустрията в производството на автомобили и части и се прилагат дефиниции.

Трета глава е практико-приложна част от изследването, в която е проведен интересен по своята същност макроикономически анализ и констатации. Извършен е количествен анализ с фокус върху „Автомобили“ и „Части“, приложени са корелационен анализ, ANOVA и регресионен анализ.

Четвъртата глава включва обобщение на основните констатации от изследването. Обръща се внимание на това какви са ограниченията от проучването на изследователския предмет и как те могат да повлияят на валидността или полезността на констатациите, до които достига Gerrit Martinus Jan TERMEER.

В **петата глава** са изложени констатираните резултати относно въздействието на „Автомобили“ и „Части“ върху търговските баланси. Представя се обобщение на идеите на икономистите при търгуването за икономическото развитие, дават се собствени констатации относно излишъците и дефицитите, а отгук и върху търговските баланси от „Автомобили“ и „Части“ поотделно и „Автомобили и части“ взети заедно.

Шеста глава е финална. В нея докторанта е направил заключения относно основните моменти от неговото проучване и достигнатите изводи. Представил е задълбочени заключения относно: анализите на „Автомобили“, „Части“, извършения макроикономически анализ и множеството констатации в теоретичен и практичен аспект. Извел е ясно доколко се потвърждават трите му хипотези.

Това ми дава основание да смятам, че работата, извършена от докторанта показва добра теоретична подготовка, както и способността му да стига до научни обобщения. Разработеното във втора и трета глава показва уменията на Gerrit Martinus Jan TERMEER на основата на задълбочените си знания да генерира методически решения. Постигнатото в четвърта и пета глава дава основание за извод по повод отличното познаване на анализирания обект и високите способности на докторанта за извършване на научно-практически изследвания и анализи с разнообразен характер и инструментариум.

По отношение на **представителността на данните**, изложени в труда може да се отбележи, че са с необходимата представителност и актуалност. Цитирането и позоваването на първичните литературни и справочни източници е коректно.

В **техническо отношение** дисертацията е отлично оформена. Балансирана е като обем в шестте си глави. Качествата на таблиците, фигурите и графиките на много добро ниво. Документационният материал е коректно изведен и изчерпателен. Стилът и езикът на изложение са на нужното равнище за дисертационен труд.

Оценка на автореферата

В резултат на задълбоченото ми запознаване с автореферата и със съдържанието на дисертационния труд достигнах до заключението, че:

1. Авторефератът е разработен в съответствие с изискванията.
2. В съдържателно и структурно отношение авторефератът напълно съответства на дисертационния труд. Той коректно отразява основните моменти в дисертацията и дава ясна представа за постигнатото от Gerrit Martinus Jan TERMEER.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Според мен най-съществените **приноси**, постигнати в дисертационния труд, са следните:

1. Самото поставяне на проблема за анализиране на потенциала и стратегическото значение на разширяването на българското автомобилно производство за икономическото развитие и въздействието върху търговския баланс в цялостно научно изследване.
2. Систематизацията в хронологичен ред на водещите теории и модели за икономическо развитие.
3. Селектирането на изследователска методология, включваща статистически методи и иконометрично моделиране, която позволява да се оцени влиянието на разширяването на автомобилното производство върху търговския баланс.

IV. Критични бележки и въпроси по дисертационния труд

Внимателното ми запознаване с дисертационния труд ми дава основание да обобща, че в него няма допуснати съществени пропуски, неточности или противоречия. Същевременно имам една забележка, относно специфицирането на формулата $GDP = C + G + I + Net\ Exports$ в трета глава, в която не става ясно как са отчетени брутните инвестиции – I , а докторанта е включил инфлацията – I в уравнението, която е екзогенна променлива.

Въпросът, който бих искала да поставя е по време на защитата докторанта да даде свое виждане относно това коя би била по-добрата алтернатива за България в автомобилното производство: да се правят „твърде големи скокове“ или да не се поемат големи рискове с продукта?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Дисертационният труд е цялостно и добросъвестно научно изследване на значим и актуален научен проблем. Изследователските задачи успешно са изпълнени, а основната цел е реализирана. Постигнати са научно-приложни приноси, които обогатяват научното знание и подпомагат практиката. Дисертационният труд заслужава положителна оценка и отговаря на изискванията за присъждане на исканата научна степен.

Всичко това ми дава основание с пълна убеденост да **препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на докторант Gerrit Martinus Jan TERMEER образователната и научната степен “Доктор” по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка”, професионално направление 3.8 Икономика.**

Дата: 25.02.2021

Изготвил становището:

доц.д-р Мария Тодорова Марикина